

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue
Västra Nylands välfärdsområde

4.4.2024
LUVN

Vammaisneuvoston vuosikertomus 2023

Sisällys

1 Johdanto	3
2 Kooste vammaisneuvoston painopisteistä	5
2.1 Palvelujen seuranta ja kehittäminen	5
2.2 Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen sekä vammaispoliittinen ohjelma	6
2.3 Vammaisvaikutusten arviointi	7
2.4 Tiedottaminen ja viestintä	8
2.5 Esteettömyys ja saavutettavuus	9
3 Vammaisneuvoston aloitteet ja lausunnot	10
4 Vammaisneuvosto muu toiminta vuonna 2023	11

1 Johdanto

Vammaisneuvoston asemasta säädetään hyvinvointialuelain (611/2021) § 32 ja Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen hallintosäännössä. Lain mukaan vammaisneuvostolle tulee antaa mahdollisuus vaikuttaa hyvinvointialueen toiminnan suunnitteluun, valmisteluun, toteuttamiseen ja seurantaan asioissa, joilla on tai joilla vammaisneuvosto arvioi olevan merkitystä vammaisten henkilöiden ja heidän tarvitsemiensa palveluiden kannalta, ja vammaisneuvosto tulee ottaa mukaan osallistumisen ja kuulemisen kehittämiseen hyvinvointialueella.

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue järjestäytyi ensimmäisen kerran marraskuussa 2022, jossa merkittiin tiedoksi vammaisneuvoston kokoonpano, valittiin puheenjohtaja ja 3 varapuheenjohtajaa sekä vahvistettiin pöytäkirjojen tarkastamisen käytänteet. Toimintasääntönsä vammaisneuvosto hyväksyi kokouksessaan 13.4.2023 § 30 ja toimintasuunnitelman vammaisneuvosto hyväksyi kokouksessaan 15.6.2023 § 54.

Vammaisneuvosto määritteli toimintasuunnitelmassaan vuoden 2023 painopisteiksi seuraavat teemat:

palvelujen seuranta ja kehittäminen,
hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen sekä vammaispoliittisen ohjelma,
vammaisvaikutusten ennakoarviointi,
tiedottamisen ja viestinnän sekä
Esteettömyys ja saavutettavuus

Vuoden 2023 aikana vammaisneuvosto kokoontui 10 kertaa seuraavina ajankohtina:

- 10.1.2023
- 9.2.2023
- 9.3.2023
- 13.4.2023
- 11.5.2023
- 15.6.2023
- 13.9.2023
- 11.10.2023
- 8.11.2023

- 13.12.2023

Lisäksi vuoden 2023 aikana vammaisneuvosto osallistui kokouksien lisäksi hyvinvointialueen luottamushenkilöseminaareihin keväällä ja syksyllä 2023, järjesti oman seminaaripäivän sekä osallistunut hyvinvointialueen vammaispalvelujen ja tilapalvelujen koordinoimaan kuljetuspalvelujen seurantaryhmään.

2 Kooste vammaisneuvoston painopisteistä

Vammaisneuvosto hyväksyi kokouksessaan 15.6.2023 § 54 toimintasuunnitelman vuodelle 2023, jossa määriteltiin viisi (5) eri painopistettä. Määriteltyjen painopisteiden tavoitteena on ollut jäsentää vammaisneuvoston toimintaa. Toimintasuunnitelman yleisenä painopisteenä vammaisneuvosto määritteli selkokielisyyden ja ruotsin kielen aseman, joihin vammaisneuvoston tavoitteena on ollut vaikuttaa jokaisessa määritetyssä painopisteessä. Vammaisneuvoston painopisteitä vuonna 2023 olivat seuraavat teemat:

- palvelujen seuranta ja kehittäminen,
- hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen sekä vammaispoliittisen ohjelma,
- vammaisvaikutusten ennakoarviointi,
- tiedottamisen ja viestinnän sekä
- Esteettömyys ja saavutettavuus

2.1 Palvelujen seuranta ja kehittäminen

Toimintasuunnitelmassaan vammaisneuvosto määritteli tavoitteekseen seurata läpileikkaavasti hyvinvointialueen palvelujen toimivuutta ja tuoda esille arjesta nousevia haasteita sekä ilmiöitä.

Vammaisneuvoston kokouksissa vuonna 2023 on ollut vakituisena asiakohtana ajankohtaiskatsaukset hyvinvointialueen vammaispalvelujen palvelualueelta sekä tilapalvelujen vastuualan alaisuudessa toimivasta kuljetuspalveluista, joissa huomio on keskittynyt vammaispalvelulain sekä sosiaalihuoltolain mukaisiin liikkumista tukeviin palveluihin.

Toimintasuunnitelma 2023	Toimenpiteet vuonna 2023
<p>Vammaisneuvosto seuraa aktiivisesti vuoden 2023 hyvinvointialueen palvelujen toimivuutta ja tuo esille arjesta esille nousevia haasteita sekä ilmiöitä. Vammaisneuvoston tavoitteena on, että hyvinvointialueen päätöksenteossa huomioidaan vammaisten henkilöiden näkökulma toimintojen suunnittelussa, valmistelussa, toteuttamisessa sekä seurannassa.</p>	<p>Seuranta</p> <ul style="list-style-type: none"> - vammaisneuvoston kokouksissa vuoden 2023 aikana on ollut vakituisena asiakohtana ”katsaus ajankohtaisiin asioihin” - Vammaisneuvoston edustaja on osallistunut säännöllisesti kuljetuspalvelujen seurantatyöryhmään -
	<p>Kehittäminen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vammaisneuvosto antanut lausunnon sosiaalisen luototuksen myöntämisen perusteista - Vammaisneuvosto antanut lausunnon lääkärikäynnin palvelusetelistä -

2.2 Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen sekä vammaispoliittinen ohjelma

Toimintasuunnitelma 2023	Toimenpiteet vuonna 2023
<p>Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämistä (612/2021) velvoittaa hyvinvointialueita edistämään asukkaiden hyvinvointia ja laatimaan valtuustokausittain hyvinvointikertomuksen sekä hyvinvointisuunnitelman.</p> <p>Hyvinvointisuunnitelman lisäksi vammaisneuvoston tavoitteena on saada hyvinvointialueelle oma vammaispoliittinen ohjelma, jonka tehtävänä on tavoitteellisesti</p>	<p>Seuranta</p> <ul style="list-style-type: none"> - vammaisneuvostolle esiteltiin hyvinvointikertomusta – ja suunnitelmaa 15.6.2023 § 52, 11.10.2023 § 71 - Vammaisneuvosto käsitellyt vammaispoliittista ohjelmaa kokouksissaan 13.4.23, § 33 ja 15.6.2023, § 53. - Vammaisneuvosto tehnyt aloitteen kokoukseen 13.12.2023 § 86.

<p>edistää vammaisten henkilöiden asemaa hyvinvointialueen eri vastuualueilla. Vammaispoliittista ohjelmaa tehdään yhteistyössä hyvinvointialueen viranhaltijoiden sekä luottamushenkilöiden kanssa ja ohjelmaa arvioidaan ja tarkistetaan kerran valtuustokaudessa.</p>	<p>Aloitteen vastauksen käsittely vuoden 2024 aikana.</p>
	<p>Kehittäminen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vaikuttamistoimielinten Hyte-työpaja 22.11.2023.

2.3 Vammaisvaikutusten arviointi

Toimintasuunnitelma 2023	Toimenpiteet vuonna 2023
<p>Hyvinvointialueen vastuulla olevat tehtävät koskettavat vammaisia henkilöitä 4 (6) laajasti eri osa-alueilla. Vammaisten henkilöiden asemaa on tarkasteltava laajempaan kokonaisuuteen eikä pelkästään vain vammaispalvelujen kautta.</p> <p>Vammaisneuvoston tavoitteena on saada Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueelle käyttöön kaikissa toiminnoissa vammaisvaikutusten arviointi, jonka lähtökohdaksi on ihmisoikeusperustainen ajattelutapa. Vammaisneuvosto esittää, että vammaisten henkilöiden vaikutusten arvioinnissa huomioidaan</p> <p>a) Voimassa olevat sopimukset (kansallinen lainsäädäntö, YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksien sopimus CRPD);</p> <p>b) olemassa olevat oikeusasiamiehen raportit vammaisten oikeuksien tilasta</p> <p>c) kokemukseräisen tiedon kerääminen vammaisilta henkilöiltä itseltään ja palveluita käyttäviltä henkilöiltä saatavat palautteet</p>	<p>Seuranta</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ennakkovaikutusten arvioinnin prosessi käynnistetty hyvinvointialueelle vuoden 2023 aikana. (Vammaisneuvosto 9.3.2023 § 23) <p>Kehittäminen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vammaisneuvosto tehnyt aloitteen kokoukseen 13.12.2023 § 86. Aloitteen vastauksen käsittely vuoden 2024 aikana. - Vammaisneuvosto tehnyt aloitteen kokouksessaan 8.11.2024 § 80 koskien vammaisvaikutusten arviointia. - Hyvinvointialueen vastaus aloitteeseen annettu ja käsitelty vammaisneuvoston kokouksessa 14.2.2024 § 13

2.4 Tiedottaminen ja viestintä

Toimintasuunnitelma 2023	Toimenpiteet vuonna 2023
<p>Vammaisten henkilöiden tiedon saamisen osalta merkitys on tiedottamisella ja viestinnällä. Vammaisneuvosto edellyttää, että hyvinvointialue tiedottaa ja viestii yhdenvertaisesti ja saavutettavasti. Kaikki vammaiset henkilöt eivät välttämättä käytä sähköisiä asiointijärjestelmiä tai sosiaalisen median kanavia, jonka vuoksi hyvinvointialueen tulee viestiä ja tiedottaa eri kanavien kautta. Vammaisneuvoston tavoitteena on</p> <p>a) lisätä tiedottamista vammaisille ja pitkäaikaissairaille henkilöille, esteettömästi ja saavutettavasti, huomioiden digitalisaation ulkopuolelle jäävät;</p> <p>b) kehittää vammaisneuvoston omaa viestintää ja kenelle halutaan viestiä ja</p> <p>c) kehittää yhteistyötä tärkeiden sidosryhmien kanssa tiedottamisen ja viestinnän osalta.</p>	<p>Seuranta</p> <ul style="list-style-type: none">- Vammaisneuvosto on nostanut vammaispalvelun asiakkaille tapahtuvan viestinnän teemaa kokouksissaan asiakohdassa ”katsaus ajankohtaisiin asioihin”- Asiakkaille tapahtuvan viestinnän lisäksi vammaisneuvosto kokouksissaan teki aloitteet<ul style="list-style-type: none">o 11.5.2023 § 43 koskien 029-alkuisista puhelinnumeroitao 15.6.2023 § 53 koskien hyvinvointialueen esityslistojen kaksikielisyydestä.
	<p>Kehittäminen</p> <ul style="list-style-type: none">- Viestinnän tavoitteiden edistäminen jäänyt vähäiseksi vuoden 2023 aikana.

2.5 Esteettömyys ja saavutettavuus

Toimintasuunnitelma 2023	Toimenpiteet vuonna 2023
<p>Vammaisneuvosto edistää toiminnallaan esteettömyyden ja saavutettavuuden huomioimista kaikessa suunnittelussa hyvinvointialueella. Esteettömyys mahdollistaa muun muassa ihmisten sujuvan osallistumisen arkipäivän toimintoihin. Esteettömyydessä on kyse ajattelutavasta, oikeista asenteista ja erilaisuuden huomioon ottamisesta ja se on osa yhdenvertaisuutta ja kestävästä kehitystä.</p> <p>Hyvin toteutetut esteettömät ja saavutettavat palvelut ovat toimivia kaikille, jolloin erityispalveluiden tarve vähenee. Palvelujen saavutettavuutta ja tilojen esteettömyyttä täytyykin tarkastella yhdessä. Kun näin tehdään voivat kaikki yhdenvertaisesti käyttää samoja palveluja.</p> <p>Hyvinvointialueella kehitetään koko ajan lisää digitaalisia palveluja. Vammaisneuvosto muistuttaa, että esteettömyys ja saavutettavuus muodostavat kokonaisuuden, koska digitaalisia palveluja ei voida käyttää ilman laitteita. Vammaisneuvosto seuraa palvelujen kehittämistä ja puuttuu omalla asiantuntemuksellaan havaitsemiin epäkohtiin.</p> <p>Saavutettavuus tarkoittaa digitaalisissa palveluissa sitä, että mahdollisimman moni</p>	<p>Seuranta</p> <ul style="list-style-type: none">- Esteettömyyttä on käsitelty vammaisneuvoston kokouksissa 9.2.2023 § 11, jossa käsiteltiin terveyspalvelujen esteettömyyden tilannetta hyvinvointialueella- Lisäksi teemaa on nostettu esille<ul style="list-style-type: none">o Osallisuusohjelman käsittelyssä (Vammaisneuvosto 13.9.2023 § 62),o Tasa-arvo-yhdenvertaisuussuunnitelman käsittelyssä (13.9.2023 § 61 ja 11.10.2023 § 73),o kuljetuspalvelujen hankinnan strategisten periaatteiden käsittelyssä (8.11.2023 § 79) <p>Kehittäminen</p> <ul style="list-style-type: none">- Vammaisneuvosto tehnyt esityksen kokouksessa 10.1.2023 § 3 koskien liikuntavammaisten henkilöiden matkustamista esteettömillä takseilla sekä tilannekatsaus kuljetuspalveluihin- Tehnyt aloitteen vammaisvaikutusten arvioinnin käyttöönotosta 8.11.2023 § 80- Vammaisneuvosto nostanut esteettömyyden ja saavutettavuuden merkitystä hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä käsitelleessä työpajassa 22.11.2023

erilainen ihminen voi käyttää verkkosivuja ja mobiilisovelluksia mahdollisimman helposti. Saavutettavuudesta on säädetty laki, Laki digitaalisten palvelujen tarjoamisesta (306/2019).

Esteettömyydellä viitataan lähinnä fyysiseen ympäristöön ja palveluiden käyttöön tarvittaviin laitteisiin. Samaan aikaan on muistettava, että myös muita palveluja näiden palveluiden rinnalla on kehitettävä, jotta kaikki alueen asukkaat saavat tarvitsemiaan palveluja.

YK:n yleissopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista velvoittaa tunnistamaan ja poistamaan esteitä rakennetusta ympäristöstä sekä esteettömyyden toteutumista on säädetty maankäyttö- ja rakennuslaissa (132/1999) sekä valtioneuvoston asetuksessa (241/2017).

- Alueellisen hyvinvointisuunnitelman tavoitteisiin saatu esteettömyyden ja saavutettavuuden teemat. Alueellinen hyvinvointisuunnitelma hyväksytty Aluevaltuuston kokouksessa 13.2.2024 § 4

3 Vammaisneuvoston aloitteet ja lausunnot

Vaikuttamistoimielimillä on Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen hallintosäännön 82 pykälän mukaisesti oikeus tehdä aloitteista hyvinvointialueen toimintaa koskevissa asioissa. Toimintavuoden 2023 aikana vammaisneuvosto teki viisi (5) aloitetta. Vammaisneuvoston teki aloitteet seuraavasti asioita:

1. liikuntavammaisten henkilöiden matkustamista esteettömillä takseilla sekä tilannekatsaus kuljetuspalveluihin (10.1.2024 § 3)
2. Aloite koskien 029-alkuisista puhelinnumeroita. (11.5.2023 § 43)
3. Aloite hyvinvointialueen esityslistojen kaksikielisyydestä. (15.6.2023 § 53)
4. Aloite koskien vammaisvaikutusten arvioinnin käyttöönottoa osaksi päätöksentekoa. (8.11.2023 § 80)

5. Aloite hyvinvointialueelle vammaispoliittisen ohjelman laatimiseksi (13.12.2023 § 86)

Toimintavuoden 2023 aikana vammaisneuvostolta osoitettiin lausuntopyyntöjä sekä vammaisneuvosto itse teki lausunnon asioista, joilla vammaisneuvosto arvioi olevan vammaisten henkilöiden ja heidän tarvitsemiensa palveluiden kannalta. Vammaisneuvosto antoi vuonna 2023 yksitoista (11) lausuntoa seuraavista asioista:

1. Lausunto koskien vammaispalvelulain mukaisen kuljetuspalvelun toimintaohjetta.
2. Lausunto vammaisten palvelujen myöntämisen perusteita.
3. Lausunto omaishoidon tuen myöntämisen kriteerit alle 18-vuotiaille lapsille ja nuorille.
4. Lausunto vuoden 2024 järjestöavustusten myöntämisen kriteereistä.
5. Lausunto sosiaalisen luototuksen myöntämisen perusteista.
6. Lausunto lääkärikäynnin palvelusetelistä
7. Lausunto koskien kuljetuspalveluiden hankinnan periaatteiden hyväksymistä.
8. Lausunto palvelustrategialuonnoksesta.
9. Lausunto antaminen LUVN talousarviosta vuodelle 2024 ja taloussuunnitelmasta 2024-2026.
10. Lausunto sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksujen muutosesityksestä vuodelle 2024.
11. Täydentävä lausunto koskien kuljetuspalveluiden hankinnan periaatteiden hyväksymistä.

4 Vammaisneuvosto muu toiminta vuonna 2023

Ensimmäisen toimintavuotensa aikana vammaisneuvoston tavoitteena oli luoda toimintansa rakenteet ja käytänteet. Toimintavuoden 2023 aikana vammaisneuvosto:

- hyväksyi toimintansa tueksi toimintasäännöt
- osallistui hyvinvointialueen luottamushenkilöseminaareihin keväällä ja syksyllä.
- järjesti toimintansa kehittämisen tueksi seminaarin syyskuussa 2023.